

סדקים בין אזרחי הרצועה להנהגת חמאס והתרחבות הביקורת הציבורית נגד חמאס

12 בדצמבר 2023

עיקרים

- ◀ בין 23 בנובמבר ל-1 בדצמבר 2023 התקיימה ברצועת עזה הפסקת אש זמנית בין ישראל לחמאס, אשר הושגה הודות לתיווך קטרי ומצרי. הפסקת האש, שנועדה להחזרת חטופים לישראל ולהכנסת סיוע לרצועה, נוצלה ע"י תושבי רצועת עזה להצטיידות באמצעים ובמצרכי מזון. חלקם שבו לבתיהם בעיר עזה ובצפון הרצועה כדי לעמוד מקרוב על מצב הבתים, לנסות לחלץ ציוד אישי, ולחלץ נפגעים מתחת להריסות.
- ◀ הייתה זו למעשה, הפעם הראשונה בה נחשפו התושבים להיקף ההרס והנזקים העצומים שנגרמו לבתי המגורים ולתשתיות. נפגעים רבים שנחשבו נעדרים חולצו מהריסות הבתים ללא רוח חיים ובתקופה זו נערכו הלוויות רבות. במקביל, נאלצו התושבים לעמוד שעות רבות בתורים ארוכים כדי לקבל שקי קמח במרכזי אונר"א, ולהמתין שעות ארוכות בתור למילוי בלוני גז ולמילוי דלק בתחנות הדלק לאחר שדלק נכנס לרצועה במהלך ימי ההפוגה, דרך מעבר רפיח, בכמות שלא ענתה ולו במעט על צרכי הרצועה.
- ◀ חידוש הלחימה בתום ההפוגה והרחבת פעילות צה"ל בעיקר לאזור ח'אן יונס, שבדרום הרצועה, היקף הנפגעים הגבוה והאילוץ המחודש של התושבים שחלקם הגיע מצפון הרצועה, לעבור מאזור ח'אן יונס לרפיח, הגבירו את ביטויי הביקורת כלפי חמאס. **זו התבטאה בעיקר במתיחת ביקורת על התנהלות חמאס והעומדים בראשה תוך ניצול תושבי הרצועה, האשמת חמאס בהרס הרצועה ובהרס חייהם והאשמת חמאס בגניבת הסיוע ההומניטארי שנכנס לרצועה שהיה מיועד לתושבי הרצועה ועוד.**
- ◀ **במעקב שוטף אחר כלי תקשורת ורשתות חברתיות פלסטינים ניתן לזהות עליית מה בהיקף הביקורת הציבורית נגד חמאס והנהגתה** (בעיקר יחיא אלסנואר, ראש הלשכה המדינית של חמאס ברצועה), לעומת התקופה שלפני ההפוגה.¹ אולם, יחד עם זאת יש לציין כי אין זו ביקורת פומבית וגם לא מאורגנת, אלא זו עדיין ביקורת המושמעת בעיקר באמצעות התבטאויות של יחידים, בעיקר רשתות החברתיות ולעיתים גם התבטאויות בערוצי טלוויזיה מקומיים, אשר מושתקות ברוב המקרים על ידי המראיינים. רבים מהמראיינים אינם מזוהים בשמם ולעיתים מושמעת הודעה קולית בלבד שלא ברור מי עומד מאחוריה.
- ◀ נראה, כי ככל שתתרחב ותעמיק פעילות כוחות צה"ל בדרום הרצועה, ולמרות שחמאס סופגת פגיעות קשות בתחום הצבאי והן בתחום המשילות, לפי שעה היא עדיין ממשיכה להוות גורם שלטוני בשטח וטרם קם גורם

¹ ראו פרסום מרכז המידע מה-18 בנובמבר 2023: "[המחיר אותו משלמים תושבי הרצועה – ניצני ביקורת על התנהלות חמאס](#)".

מאורגן שיערער על שלטונה. אולם, נראה שככל שתגבר מצוקת התושבים ותיחלש יכולת השליטה של חמאס, יעזו התושבים להביע יותר את עמדתם הביקורתית כלפי ממשל חמאס ואולי אף לפעול בשטח נגדו.

עכברי חמאס מתחבאים במנהרות ואילו האזרחים בעזה נפגעים מתקיפות צה"ל (חשבון X של עיסא אלריס, 23 בנובמבר 2023)

פירוט המידע

גילויי ביקורת נגד חמאס בכתבות בערוצי התקשורת

◀ בכתבה של ערוץ ופא, של הרשות הפלסטינית, רואיינו מספר תושבים ומפונים מח'אן יונס אשר יצאו מהעיר לכיוון אזור רפיח. אחד התושבים (בתמונה מימין) טען בזעם, כי הם נאלצים להתפנות לרפיח למקום שאין בו מים, אוכל ומקלחות. הוא תהה למה הם (הכוונה לחמאס) עושים להם זאת. "חראם עליכם (מתכוון לחמאס), תגנו על האנשים". תושב אחר (בתמונה משמאל) שנסע בעגלה רתומה לסוס צעק "מי ייתן ואללה יבייש את כבודה של חמאס וכבודו של אלסנאר" (ערוץ היוטיוב של ופא, 6 בדצמבר 2023).

תושבים ומפונים העושים דרכם מח'אן יונס לרפיח מותחים ביקורת על חמאס ועל יחיא אלסנאר (ערוץ היוטיוב של ופא, 6 בדצמבר 2023)

◀ רדיו עלם, תחנת רדיו מחברון, פרסם ראיון עם תושבי רצועת עזה אשר מתחו ביקורת על חמאס והנהגתה. אחד המרואיינים פנה ליחיא אלסנאר בקללות וטען "הרסת אותנו". עוד הצהיר כי "האזרח הפלסטיני מדבר ללא פחד, כי הוא יודע כעת שהמוות נמצא בכל מקום, על מנהיגי חמאס לשים לב לאזרח העזתי, כדי לשמור על מה שנותר מהעם העזתי ולסיים את המלחמה שאין לו שום תועלת ממנה". הוא הביע את קשיי התושבים ברצועת עזה לאחר שעברו מח'אן יונס לרפיח, והדגיש כי להנהגת חמאס לא אכפת. יתרה מכך, מרואיין נוסף פנה ליחיא

אלסנואר במצוקה בעודו מבהיר כי אין מים ואוכל וכי מספרי המפונים גדלים כאשר 20 אלף בני אדם נמצאים בבית ספר אחד. הוא קרא להגשת עזרה לילדים והביע פחד ממגפות שמתפשטות בקרב האזרחים (חשבון X של ערץ מצטפא, 6 בדצמבר 2023).

◀ בכתבה של ערוץ אלחדת', ערוץ בינערבי, נחשפה הודעה קולית של מפונה פלסטיני שהועברה ברדיו המקומי ובה טענות לחמאס כי הרסה אותם וכי הכל אירע בגלל אלסנואר. לדבריו, הם עברו מהעיר עזה לח'אן יונס ומשם לרפיח. חמאס גנבה סיוע שהיה מיועד לציבור הפלסטיני. עוד טען כי מנהיגי חמאס, ובכללם אלסנואר ומחמד צ'יף, נמצאים מתחת לאדמה ולא אכפת להם מהמתרחש. הוא גם פנה לאלסנואר בבקשה לשחרר את החטופים (ערץ אלחדת', 6 בדצמבר 2023).

◀ אחמד רפעת מחיסן, תושב מפונה, אשר התראיין לערוץ QUDSN, ערוץ טלוויזיה פלסטיני, ממחנה האוהלים של התושבים המפונים במערב העיר רפיח שסיפר כי בלילה ירד עליהם גשם. הוא התלונן על כך שאין אף גורם ברצועה ולו גם גורם ממשלתי (קרי, ממשל חמאס) שדואג להם. אף גורם לא נותן להם תשובות לגבי המצב בו הם נמצאים (חשבון X של QUDSN, 6 בדצמבר 2023).

תושב מפונה מותח ביקורת על חמאס ממחנה האוהלים ברפיח (חשבון X של QUDSN, 6 בדצמבר 2023)

◀ פלסטינית אשר שוהה בבית החולים שהדאא' אלאקצא בדיר אלבלח, לאחר שבני משפחתה נפגעו בתקיפת צה"ל, צועקת (לחמאס) בסרטון, שהתפרסם ברשת האמריקאית אלחרה, לסיים את המלחמה ברצועה. לדבריה, מספיק עם ההרס, והם לא רוצים (חילופי) אסירים (חשבון X של ערוץ אלחרה, 4 בדצמבר 2023).

פלסטינית צועקת לסיים את המלחמה בעזה (חשבון X של ערוץ אלחרה, 4 בדצמבר 2023)

גילויי ביקורת נגד חמאס ברשתות החברתיות

◀ גולשים ברשות החברתיות, לעיתים כאלה שלהם כמה אלפי עוקבים, החלו להעלות פוסטים בגנות חמאס והנהגתה ובעיקר נגד יחיא אלסנאר. נושאי הביקורת של הגולשים, שכולם תושבי רצועת עזה, היו בעיקר: סבל התושבים, ההנהגה חסרת הרגישות כלפי האוכלוסייה, אחזקת החטופים שבאה על חשבון צרכי האוכלוסייה, ביקורת על אכזריות חמאס ועל כך שאנשיה גוזלים את הסיוע ההומניטארי של תושבי הרצועה. להלן מספר התבטאויות גולשים.

◆ הגולש כרים ג'ודה (4,300 עוקבים) העלה פוסט בו ציטוט מדבריו של אסאמה חמדאן, בכיר חמאס: "עזה היתה ותמשיך להיות בית קברות לפולשים ולכובשים". הגולש עונה לו לדברים אלה: "נכון, היא היתה כך. אבל אנשים כמוך הפכו אותה לבית קברות לתושביה ולרצח עם" (דף הפייסבוק של Kareem Jouda, 4 בדצמבר 2023).

◆ גולש שכיניו ע'טאס (1,012 עוקבים) כתב: "כשהמלחמה חסרת תוחלת והתבוסות הן בעלות טעם של מעשי טבח, הנסיגה היא אומץ, הודאה בתבוסה היא אבירות, ומי ששומר על דמם, כבודם ופרנסתם של החפים מפשע הוא המנצח. זה כמובן חלק מהמוסר של האבירים, ברם **אלסנאר המטורף ושאר מנהיגי המנהרות ושוכרי המלוונות מקרב האחים המוסלמים בחמאס, כמובן אינם ביניהם**" (חשבון X של @Moraqeb2020, 4 בדצמבר 2023). אל הפוסט צורפה תמונה של יחיא אלסנאר.

יחיא אלסנאר עם שחרורו במסגרת "עסקת שליט" עם הכיתוב: חולה נפש שולט בחייהם של 2 מיליון איש (חשבון X של @Moraqeb2020, 4 בדצמבר 2023)

◆ הגולש "ע'טאס" גם צייץ מחדש ציוץ של עיתונאי סעודי, שבו הוא כתב: על רקע ההרס וההרג הזה, **איפה יחיא אלסנאר, משעל והניה כדי להציע את מה שיגן על עמם...** או אולי הם נהנים מכל העינויים והדם שנשפך, כמנהגם של האחים המוסלמים? איפה חוכמת המנהיג וחמלתו על עמו... העולם לא יעמוד לצדכם כי ב-7 באוקטובר נתתם לאויב שלכם את ההזדמנות בטיפשות שתירשם להיסטוריה. אז פעלו והפסיקו את הרג הילדים והנשים שלכם בהחלטות אמיצות... **האם החיים של כמה ישראלים שאתם מתמקחים עליהם יקרים יותר מחיי האזרחים שלכם?** לאחר מכן, הוא הוסיף לציוץ את הדברים הבאים שלו: **חמאס היא לא רק תנועה חמושה, אלא תנועה של כסאות, שלטון וכסף. ההיסטוריה לימדה אותנו שהאחים**

המוסלמים לא עוזבים את כסאות השלטון אלא אם שמים להם סוף או לשולטים בהם, ועזה לא תהיה

יוצאת דופן (חשבון X של @Moraqeb2020, 4 בדצמבר 2023).

◆ הגולשת נעמה חסן (7,431 עוקבים) כתבה, כי העקירה והמוות לא ייפסקו אלא אם תיפסק המלחמה. **המלחמה בעזה חייבת להיפסק. חייהם של תושבי עזה חשובים יותר מכל המשא ומתן שלכם והדרישות שלכם. שתפו את הדרישות שלנו... יש לנו הזכות לבחור בחיים** (דף הפייסבוק של נעמה חסן, 2 בדצמבר 2023).

◆ הגולש אמג'ד אבו כוש (6,387 עוקבים) כתב, כי הוא מקווה שבעסקת חילופי שבויים עתידית לא נראה עוד כלב נישא בידיים של שבוי או שבוייה ישראלים. זה יכאב לנו בלב, שהוא והכלבים שמגנים עליו בטוחים מתחת לאדמה, בעוד עמם מושמד עכשיו... #פתחו_את_המקלטים, #פתחו_את_המנהרות, והובילו אותנו לאלסנאר, וקחו את ילדינו למקום הבטוח בעולם, כפי שנאמר לשבוייה ששחררה... (דף הפייסבוק של אמג'ד אבו כוש, 1 בדצמבר 2023). עוד, כתב אמג'ד אבו כוש כי **מי שרוצה ליצור מבול צריך קודם לבנות ספינה כדי להציל את עמו, ולא צוללת כדי להציל את עצמו** (דף הפייסבוק של אמג'ד אבו כוש, 5 בדצמבר 2023).

◆ גולש בשם מרואן אבו שריעה כתב: "הגנו עלינו! אם חמאס רואה עצמה השליט, עליה להגן על בתי העקורים מהגנבים. הכלבים גנבו מאתנו" (חשבון X @elthwrah, 27 בנובמבר 2023).

הפוסט של מרואן אבו שריעה (חשבון X @elthwrah, 27 בנובמבר 2023)

◆ גולש ששמו האני אלחסן פרסם סרטון שבו נראה אדם לבוש וסט צהוב מקרב לפניו של ילד מגש אוכל ולאחר מכן הולך ממנו כשהמגש בידו. הגולש כתב כי בסרטון נראים אנשי חמאס במרכז מחסה לעקורים, מצלמים ילד שהם מציעים לו ארוחה ואז לוקחים ממנו אותה למרות שהוא שולח את ידו לקחת אותה (חשבון X של @Haniialhasn1999, 27 בנובמבר 2023).

האשמות חמאס בהשתלטות על הסיוע לתושבי הרצועה

◀ אחת התלונות הנפוצות בראיונות וברשתות החברתיות היא שחמאס משתלטת על הסיוע המיועד לתושבי הרצועה. להלן מספר התבטאויות בנושא.

◆ כך למשל בשידור ישיר של רשת אלג'זירה מרצועת עזה דיברה פלסטינית נגד חמאס וטענה כי הסיוע שמגיע לרצועה לא מגיע אליהם וכי הכל מגיע "לבתיים שלהם" (של חמאס). הכל יורד למטה (כלומר מתחת לאדמה היכן שהם מתחבאים). היא אמרה לכתב שחמאס ייקחו אותה, יירו בה או שיעשו מה שהם רוצים. לדבריה, העם החל לומר את האמת מול התקשורת (חשבון X של מחמד עמאד, 6 בדצמבר 2023).

פלסטינית מעזה מאשימה את חמאס בשידור חי עם כתב אלג'זירה בגין גניבת סיוע שנכנס לרצועה (חשבון X של מחמד עמאד, 6 בדצמבר 2023)

◆ תושבת רצועת עזה מתלוננת על המצב ופונה לעולם בבקשה לשלוח להם סיוע אך מדגישה ודורשת שהסיוע יהיה בידיים נאמנות כי הם (חמאס) לוקחים הכל, משפילים אותם וצוחקים עליהם עד שנותנים להם משהו. לדבריה, היא מחפשת כל היום ומבקשת צדקה מאנשים כדי להביא אוכל לבנה הקטן. נמאס להם מהחיים! היא פונה לאל שיעניש את מי שגרם להם להגיע למצב הזה! (חשבון X של הדא ג'נאת {35 אלף עוקבים}, 7 בדצמבר 2023).

תושבת מתלוננת נגד חמאס (חשבון X של הדא ג'נאת {35 אלף עוקבים}, 7 בדצמבר 2023)

◆ הגולש "ע'טאס" פרסם סרטון שבו נראים פלסטינים סוחרים במוצרי מזון שהגיעו במסגרת הסיוע לרצועה. הוא כתב כי ברור שחמאס סוחרת בסיוע בהיקפים גדולים, והיא מנסה לאסוף סכום גדול ככל האפשר לפני הפרק האחרון (חשבון X של @Moraqeb2020, 4 בדצמבר 2023).

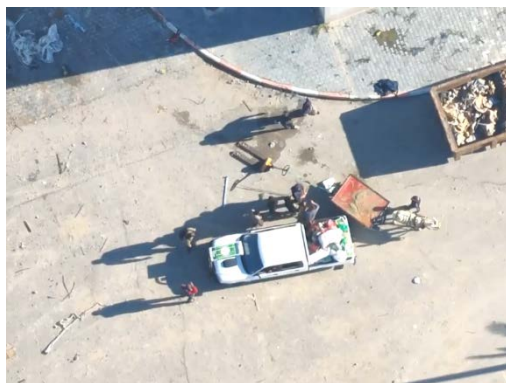
◆ בחשבון X המציג עצמו כאתר חדשות מעזה (252.4 אלף עוקבים) נכתב: "בושה מה שקורה בעזה! הסיוע מועבר לעזה בחינם, אז למה הוא נמכר לאזרחים!?! האזרח איבד את ביתו, עבודתו וממש הכל,

ואין לו כסף לקנות סיוע שניתן במקור בחינם!! אם זה לא ייפסק, נחשוף אותם בשמם" (חשבון X @MyPalestine0, 26 בנובמבר 2023). יצוין כי 546 גולשים צייצו מחדש את הציוץ הזה. ♦ גולש שכינויו יוסף (3,555 עוקבים), כתב כי הסיוע שנכנס לרצועה בחינם והם קונים אותו במחירים גבוהים מאד (חשבון X @elthwrah, 27 בנובמבר 2023). הגולש יוסף מחק את הציוץ מחשבונו וצוין כי עשה זאת כדי לשמור על ראשו (חשבון X של @CULERJOO, 26 בנובמבר 2023).

הציוץ שנמחק (חשבון X @elthwrah, 27 בנובמבר 2023)

◀ גם דובר צה"ל בערבית פרסם סרטון המתעד פעילי חמאס מכים תושבים בשכונת אלשג'אעיה במזרח העיר עזה וגונבים מהם את אספקת המזון. סיוע המזון שלהם מועמס מעגלת הסוס לטנדר הלבן של פעילי חמאס (דובר צה"ל בערבית, 9 בדצמבר 2023)

פעילי חמאס מכים תושבים בשכונת אלשג'אעיה בעזה וגונבים את אספקת המזון שלהם (דובר צה"ל בערבית, 9 בדצמבר 2023)